

KUKA SEN KISSAN HÄNNÄN NOSTAA, JOLLEI KISSA ITSE!

Nimisuojalla laatu ja alkuperä näkyväksi

MARJO SÄRKKÄ

Helsingin yliopisto/Ruralia-instituutti

marjo.sarkka@helsinki.fi

Miltä näyttää Keski-Suomen ruoka-alan tulevaisuus?

18.12.2023

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

ALKUPERÄ, MAINE JA SIITÄ VIESTIMINEN

NIMISUOJA STRATEGISESTA NÄKÖKULMASTA

YHTEENVETOA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

RUOAN TUNNISTAMINEN TAI PAIKALLISEKSI TUOTTEEKSI MIELTÄMINEN SISÄLTÄÄ ERI TASOJA (TREGEAR, 2007)

- Ruoka voidaan mieltää paikalliseksi, jos **tarjontaketju on lyhyt** ja sekä raaka-aineet että tuotanto tapahtuu lähellä kulutuspaikkaa kuten ravintolaa (direct produce)
- Tuotteeseen voi liittyä **fyysinen paikallisuus ja jokin immateriaalinen tekijä** liittyen esimerkiksi paikalliseen historiaan tai luonnonolosuhteisiin (close typicity)
  - **paikallinen ylpeys**
  - Matkailijoiden kiinnostus tämänkaltaisiin tuotteisiin voi vahvistaa paikallisten kokemaa ylpeyttä tuotteestaan (Hall ym.,2004)
- Kolmannen ryhmän paikallisista tuotteista muodostavat ns. **etäiset erikoisuudet** (distant specialities), joiden jokin tietty erityisominaisuus liittyy tuotantopaikkaan. Ko. tuotteissa tuotantopaikka tulee aina jollakin oleellisella tavalla esille esimerkiksi nimessä, jolloin **tuote on ”paikallinen” vaikka kulutettaisiin etäällä**

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

NIMISUOJA ON KULUTTAJAMERKKI

Joka viestii objektiivisten
laatuominaisuuksien lisäksi
subjektiivisista laatuominaisuuksista
eli

Immateriaalisista resursseista

- Tuotteen historia
- **Maine**
- Perimätieto, tietotaito, "Savoir-faire", "Know-how"
- Kollektiivinen osaaminen/toimintakulttuuri

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

SUOMALAISET NIMISUOJATUOTTEET

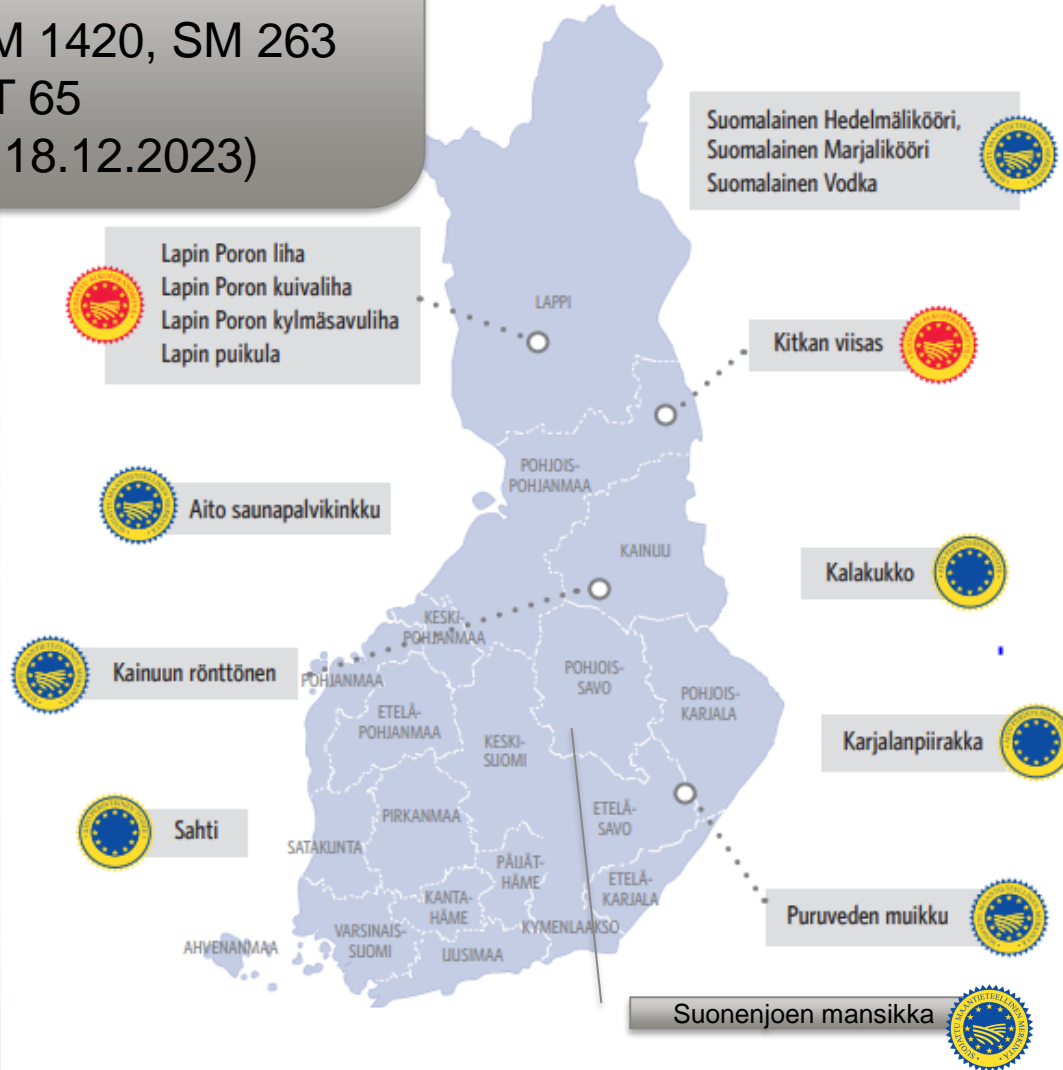
Kaikki nimisuoja tuotteet

3648

SAN 1900, SMM 1420, SM 263

APT 65

(eAmbrosia 18.12.2023)

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

SAN ja SMM-suojatut
maataloustuotteet ja
elintarvikkeet Italiassa **alueittain**

Vertailuksi:

Suomalaisia tuotteita SAN/SMM

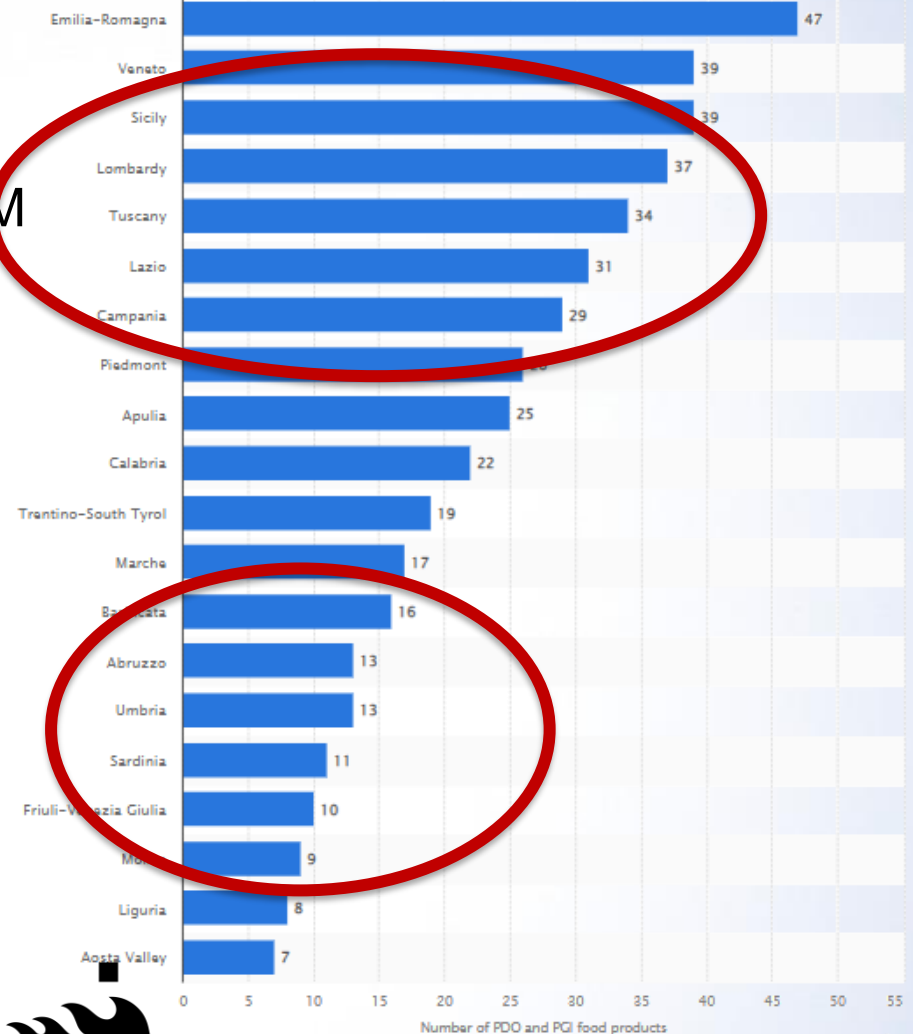
11 + 3 APT, yht. 14

Suomi nyt Sardinian ja
Umbrian tasolla

Total number of PDO and PGI food products in Italy in 2021, I

Lähde: Statista, 2022

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

MAINE JA SIITÄ VIESTIMINEN

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Hyvä maine ja hyvä laatu

Laadulla on objektiivinen ja subjektiivinen ulottuvuus
(Grunert, 2005; Forbrum 2000):

Objektiivinen/Rationaalinen: Tuotteen fyysiset ja aistinvaraiset ominaisuudet (elintarviketeknologiset tekijät)

Viesti

Suomalainen laatu: vähiten ruokamyrkytyksiä maailmassa

Lähtö-
kohta!

Subjektiivinen/Emotionaalinen: Kuluttajan kokema laatu, laatutekijöistä osa immateriaalisia

Viesti?

Avuksi nimisiuojatuotteiden faktapohjaiset mainetarinat

Lisä-
arvo!

ESIMERKKI

PURUVEDEN MUIKKU

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

MIHIN SUOMALAISEN RUOAN HYVYYS/MAINE PERUSTUU (TAI VOI PERUSTUA)?

- Suomessa hyvät ruoantuotantotavat
- Luotettavuus ja läpinäkyvyys ruoantuotantoketjussa
- Puhtaus
  - Vesi, ilma
  - Antibioottien ja torjunta-aineiden vähäinen käyttö

Lähde:

- Suomen hyvät ruoantuotantotavat ovat myyntivalttia - Ruokafakta (luke.fi)

MAINE

(Hall, 1999)

Maine on

- **Hiljaista tietoa**

- koodaamatonta, **aiempi kokemus**
- face-to-face kontaktit -> aikaa vievää

- **Yksiselitteistä**

- koodattua, **oletettua** ja täsmällistä

Nimisuoja on EU:n lainsäädännössään määrittelemä laatujärjestelmiä. Viesti mm. maineesta on siten legitiimiä.

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Huom!

Nimisuojajärjestelmässä riittää, että on hyvämaineinen omalla alueellaan

Prosciutto di Parma, Champagne, Kalix löjrom, Puruveden muikku, Camembert de Normandie, Scottish salmon, Irish whiskey

Giview-tietokanta <https://www.tmdn.org/giview/>

eAmbrosia-tietokanta <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/>

Aitojamakuja.fi <https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

NIMISUOJA STRATEGISESTA NÄKÖKULMASTA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

NIMISUOJA MAHDOLLISTAA VERTIKAALISEN UUELLEENKATEGORIOINNIN

(Delmestri & Greenwood, 2016).

- Nimisuoja-laatu-järjestelmä mahdollisti osaltaan ”vertikaalisen uudelleenkategoriointin” (*status recategorizing vertically*) eli radikaalin laatu-statusin muuttumisen.
- Vaiheet
  - 1) **category detachment**—irtautuminen nykyisestä (*tuntematon/bulkki*) kategoriasta, esim. hakeutuminen nimisuoja-järjestelmään
  - 2) **category emulation**—ylemmän kategorian ”jäljittely”
  - 3) **category sublimation**—”Ylevöityminen” ja irtautuminen vanhasta/paikallisesta kategoriasta
- Ajallisesti prosessiin meni n. 10 vuotta.

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Grappa del Trentino
Grappa del Veneto
Grappa del Piemonte.....
Yht. 15 eri Grappaa löytyy Giview-
tietokannasta
***Huom! Suomalainen vodka ja
Suomalainen marja-
/hedelmälikööri ovat jo
nimisuojaajärjestelmässä (v. 1995)***

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

ERILAISTAMISKEINO!

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

**Alkuperämerkintäjärjestelmissä
Globaalisti (OECD-maat)
10 000 tuotetta**

EU-nimisuojaajärjestelmässä 3648

-viinit 1640

-maataloustuotteet ja elintarvikkeet 1680

-tislattut alkoholituotteet 263

-APT-tuotteet 65

Tuoteluokka 1.1.Tuore liha

Yht. 182

- SAN 51

Esim. Lapin Poron liha

Tuoteluokka 1.2.Lihavalmisteet

Yht. 197

- SAN 37, Esim. Lapin Poron kuivaliha ja Lapin Poron kylmäsavuliha

- SMM 160, Esim. Aito saunapalvikinkku/Äkta basturökt skinka

NIMI OLTAVA KAUPALLISESSA KÄYTÖSSÄ

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

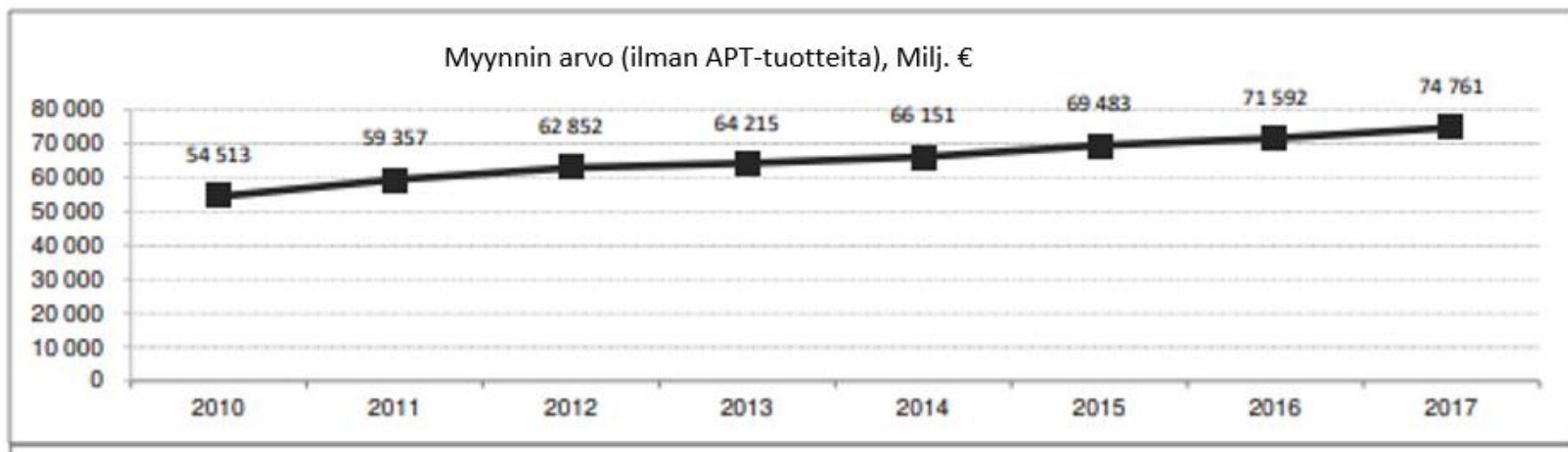
Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Kuvat: Marjo Särkkä

EU:N NIMISUOJATUOTTEIDEN MYYNNIN ARVO (LÄHDE: EUROPEAN COMMISSION, 2021)

60 % myydään kotimaassa, 20 % sisämarkkinoilla ja 20 % EU:n ulkopuolisiin maihin.

Vertailun vuoksi: **Luomutuotteiden** vähittäismyyntin arvo v. 2020 Euroopassa **44,8 Mrd €** (Lähde:FiBL, 2022)

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Yksityiskohtaista tietoa tuotteen alkuperästä ja laadusta- läpinäkyvyys

- **Kuvaukset käännetään kaikille EU-kielille** ->(kohdemaan) kuluttajalla mahdollisuus perehtyä tuotteen kuvaukseen omalla äidinkielellä
- eAmbrosia. <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/#>
- Giview <https://www.tmdn.org/giview/>
- <http://www.aitojamakuja.fi/nimisuoja.php?sm=2>
- Positiivinen heijastusvaikutus muille toimialoille kuten matkailu/turismi

UNIVERSITY OF HELSINKI

JA SITTEEN SIITÄ KISSAN HÄNNÄN NOSTAMISESTA...

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

CASE JUUSTOT

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

SUOMALAISTEN OMIEN JUUSTOJEN MAINETTA TUKEVIA JA TUOTETTA SUOMEEN LIITTÄVIÄ MAININTOJA LÖYTYY TODELLA KAUKAA:

Olaus Magnus (1555). Pohjoisten kansojen historia: Suomea koskevat kuvaukset. Historia de gentibus septentrionalibus.

"Kiitetyin maku on kuitenkin suomalaisten juustoilla, joita he valmistavat erinomaisesti useita tuhansia nauvoja vuohenmaidosta. He lisäävät näiden juustojen makua ja kuuluisuutta vielä siten, että he savustavat niitä suopursun avulla, niin että niitä voidaan säilyttää hyvinä monta vuotta, varsinkin jos on kysymys muonavarastoista sodissa"

Den goda Ålandsosten som försvann, Nyheter 26.1.2007

Åboprofessorn Per Adrian Gadd skrev till och med att den "täflar ofta med mängen Parmesanost om företrädet" (1759), och geografen och lantbrukaren Eric Tuneld höll osten från Åland som en bland de bästa som tillverkades i Sverige (1773).

**Hämäläinen,
03.11.1865, no. 44, p. 2**

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

ka...

Karjan antia taifi Suomi wiedä Ruotsiin. **Uhwenanmaan juusto** oli ylistetty, ja jos siitä tullista, mitä kaupungeissa maksettiin, voitaisiin päättää tawaran hywyhtiä, niin weti se wertoja Hollannin juustolle; sillä Hollannin juustosta maksettiin leiwiskältä 2 äyriä hopiasa, "Uhwenanmaan elikä Suomen juustosta" 1³/₅ äyriä, mutta Ruotsin juustosta ainoasti 1 äyri. — Kalastus antoi hyvän tulon jefä

Järvijärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Pariisin maailmannäyttely 1889:

GRAND-DUCHÉ DE FINLANDE.

1. **FABRITIUS (Erneste)**, à Sjoekulla. — Fromage. (PARC.)
2. **FRAENDILAE-BEURRERIE (Salin Joseph)**, à Kauhava. — Beurre salé et frais. (PARC.)
3. **HAMMAIÉN (G. W.)**, à Salo. — Beurre salé. (PARC.)
4. **HISINGER (F. L.)**, à Karis. — Beurre salé. (PARC.)
5. **KOIVISTO (Eero)**, à Wesilahti. — Fromage de lait de chèvre. (PARC.)
6. **KYROENKOSKI**, à Inatra. — Beurre salé et frais. (PARC.)
7. **WINTER (Th.)**, à Borga. — Beurre salé. (PARC.)

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

HAKUPROSESSI PITKÄLLÄ

- Pohjalainen leipäjuusto (SMM)
- Kainuun juustoleipä (SMM)

Lisäksi n. 20 muuta tuotetta tällä hetkellä Suomessa hakuprosessien eri vaiheissa

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Kuva: aitojamakuja.fi, Julia Kivela

YHTEENVETONA

Aluetta ei voi viedä, mutta
nimeltään alueeseen kytkeytyneitä
tuotteita voi

Tuotetta ja aluetta voi brändätä
täsmällisesti ja koodatusti
alkuperämerkein

Suomalaisten brändättävä itse ja
uskottava tuotteisiinsa itse.
Muut eivät sitä tee!

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

KIITOS!

marjo.sarkka@helsinki.fi

p.044-5906849

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Lähteitä

Aitojamakuja.fi-sivusto <http://www.aitojamakuja.fi/nimisuoja.php?sm=2>

Delmestri, G., & Greenwood, R. (2016). How Cinderella became a queen: Theorizing radical status change. *Administrative Science Quarterly*, 61(4), 507-550.

European Commission. (2021). Directorate-General for Agriculture and Rural Development, *Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialties guaranteed (TSGs) : country fiches*, Publications Office,, <https://data.europa.eu/doi/10.2762/063780>

eAmbrosia. <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/#>

FAO. (2018). Strengthening sustainable food systems through geographical indications. An analysis of economic impacts. <http://www.fao.org/3/i8737en/l8737EN.pdf>

Fombrun, C. J., Gardberg N. & Sever J., (2000). The reputation quotient: A multi-stakeholder measure of corporate reputation. *Journal of Brand Management* 7(4): 241–255.
Giview <https://www.tmdn.org/giview/>

Grunert

Vandecandelaere, E., Teyssier, C., Barjolle, D., Fournier, S., Beucherie, O., & Jeanneaux, P. (2020). Strengthening sustainable food systems through geographical indications: evidence from 9 worldwide case studies. *Journal of Sustainability Research*, 4(3)

kaiku UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalous-
ministeriö